Ristiinimesed jalgpalliplatsil #3

INDREK PETERSOO

Katoliiklane aastast 2012

FCI Levadia pressiesindaja aastast 2002, FC Levadia Jalgpallikooli tegevjuht 2016-2020

TV3 Sport jalgpallikommentaator aastast 2009, Viaplay jalgpallikommentaator aastast 2021

Ristiinimestest jalgpalliplatsil kõneleva artikli kolmandas ja ühlasi viimases osas tuleb juttu Maarjamaa ristikiriku ja vutimängu vahelistest seostest. Olgu koheselt ära märgitud, et kindlasti leiab Eestist kiriku ja jalgpalli vahel oluliselt rohkem seoseid kui käesolevasse kirjatükki mahub, mistõttu on kõik täiendused ja ka parandused ülimalt teretulnud.

„Kollivaht“ isa Vello Salo käepigistus aitas Eesti koondisel alistada Uruguay

Isa Vello Salo (kuni 1945. aastani Endel Vaher; 5. november 1925 – 21. aprill 2019) oli eesti katoliku, teoloog (eksegeet), ajaloolane, literaat, tõlkija ja kirjastaja. Gümnaasiumiõpilasena astus Salo 1943. aastal Soome sõjaväkke. 1944. aastal soomepoisina naasnud, püüdis ta hankida relvi vastupanuks Punaarmeele, kuid vangistati ja viidi Saksamaale. Relva-SS-i ridades osales Salo lahingutes Sileesias. Ta pääses eluga „Tšehhi põrgust” ning jõudis Itaaliasse, kus võttis uueks nimeks Vello Salo, et säästa oma kodumaale jäänud sugulasi nõukogude repressioonidest. Nõukogude okupatsiooni ajal õppis ja töötas Salo mitmes välisriigis, tegutsedes eestluse alalhoidjana, kirjastaja, tõlkija ja ajakirjanikuna. Eestisse naasis Salo 1993. aastal.[1]

Vello Salo võeti katoliku kirikusse vastu 6. mail 1946. aastal Roomas. Ta lõpetas 1952. aastal Roomas *Pontificia Università Gregoriana* filosoofialitsentsiaadi kraadiga, 1962. aastal Roomas *Pontificium Athenaeum Angelicumi* teoloogialitsentsiaadi kraadiga, 1964. aastal Roomas Pontificium Institutum Biblicumi *lic. theol. bibl.* kraadiga. 1976. aastal kaitses ta samas teoloogiadoktori kraadi väitekirjaga "*Phönizisch-hebräische Wortpaare*" ("Foiniikia-heebrea sõnapaarid").[2]

16. märtsil 1957 ordineeriti Salo Saksamaal, Münsteris preestriks. 17. märtsil 1957 pühitses ta oma esimese Püha Missa Vatikanis, Püha Peetruse haual, Püha Peetruse basiilikas.[3]

Aastatel 1966–1969 oli Salo professor *Séminaire Syro-Chaldéen de St. Jean´*is Mosulis, 1976–1991 professor Toronto Ülikoolis, ühtlasi 1976–1985 eesti keele instruktor ja 1986–1987 lektor. Aastatel 1974–2004 oli ta Kotkajärve Metsaülikooli lektor, 1993–1994 ka Tartu Ülikooli, 2001–2005 Eesti Metodisti Kiriku Teoloogilise Seminari ning 2003–2006 EAÕK Püha Platoni Seminari külalisprofessor. Aastatel 1996–2005 oli ta okupatsioonide repressiivpoliitika uurimise riikliku komisjoni esimees, aastast 2001 kuni oma maise teekonna lõpuni 2019. aasta paasaööl Pirita kloostri vaimulik.[4]

Isa Vello Salo polnud kirglik jalgpallihuviline, kuid poisipõlves pidas temagi koos Lalsil ümbruskonna nagamannidega tõsiseid vutilahinguid, kuuludes tihtilugu „venelaste“ ridadesse.

---

[1] Wikipedia. Vello Salo. 08.09.2021.
[2] Wikipedia. Vello Salo. 08.09.2021.
[3] “Siin Vatikani Raadio!“ Vello Salo lugu. Gallus. 2015.
[4] Wikipedia. Vello Salo. 08.09.2021.

„Ja – nagu poistele ikka – nii meeldis ka minule jalgpalli mängida; pahatihti pandi mind küll ainult kollivahiks, sest kõik tahtsid tormajad olla ja minust polnud trügijat," meenutas Salo oma autobiograafilises elulooraamatus.[5]

„Meie pere kuulus Eesti Apostliku-Õigeusu Kiriku kogudusse. Nn „vene usku minek" – tegelikult küll ainult kirikuvahetus – oli meie Kolga-Jaani kihelkonnas toimunud juba 19. sajandi keskpaigas, ja Lalsisse ehitati õigeusu kirik. Praegu on huvitav mõelda, et tollal ei pandud venelaseks nimetamist kuidagi viisi pahaks. Kui koolipoistel-jalgpallikaptenitel meeskonna valimisega kiire oli, öeldi: „Venelased ja teised!" Olin siis minagi „venelane"," kirjutas Salo.[6]

Eravestlustes on isa Vello Salo artikli autorile öelnud, et Itaalias elades jõudsid ka temani pidevalt teated Torio Juventuse, Rooma Lazio, AC Milani ja teiste sealsete kuulsate vutiklubide tegemistest kuna see oli igapäevaelu loomulik osa, kuid pidev jalgpalli jälgija ta polnud.

Isa Vello Salo 25. märtsil 2011 Lillekülas Eesti ja Uruguay koondislastega kätlemas (EJL)

25. märtsil 2011 kohtus Eesti jalgpallikoondis A. Le Coq Arenal kahekordse maailmameistri Uruguayga. Ühtlasi alustas Eesti Jalgpalli Liit uut traditsiooni, millega mängu eel võistkondi kätleval külalisel on laiem seos konkreetse päeva, vastase või muu ühiskonna jaoks olulise tähendusega. Kätlejaks sooviti kutsuda kultuuri ja ühiskonna jaoks olulisi ja austatud inimesi, enne kohtumist avaldatakse nendega intervjuu rahva, elu, jalgpalli ja konkreetse päeva teemal. Et 25. märts on küüditamisohvrite mälestuspäev, siis toimus Eesti – Uruguay sõprusmängu eel mälestusseisak, millega meenutati kõiki küüditamise tagajärjel kannatanud inimesi. [7]

---

[5] "Siin Vatikani Raadio!" Vello Salo lugu. Gallus. 2015.
[6] "Siin Vatikani Raadio!" Vello Salo lugu. Gallus. 2015.
[7] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.

Esimeseks mängueelseks koondiste kätlejaks kutsutigi isa Vello Salo. Pisut naljatades võib öelda, et valik õigustas end täielikult: Eesti alistas lumisel koduväljakul kahekordse maailmameistri tulemusega 2:0 ning see on artikli avaldamise hetkeni ainus kord kui Eesti koondis suutis varasemalt maailma parimaks kroonitud vastase vutiplatsil üle mängida (Uruguay võitis MM-tiitli 1930. ja 1950. aastal). Küllap mängis ajaloolises võidumängus oma rolli ka püha mehe imeline käepuudutus ... Kohtumine oli märgilise tähendusega Raio Piiroja jaoks, sest kaitsja pidas oma 100. mängu Eesti koondise särgis.[8]

Kohtumise eel andis isa Vello Salo EJL-i pressiteenistusele jalgpalliteemalise intervjuu, tunnistades mängueelse kätlemistseremoonia olulisust. „Enne võistlust meelde tuletada, et ees seisab sõpradevaheline mõõduvõtmine, mitte vaenulike vägede lahing, on kindlasti väga hea mõte. Vaenu näeme tänapäeval liiga palju, mõnikord kahjuks isegi spordis," sõnas Salo.[9]

„Jalgpalli võib õigusega nimetada globaalseks spordiks, kus kohtuvad erinevate riikide esindajad. Võistlused pakuvad toreda võimaluse teiste maade tundmaõppimiseks. Oleks kahju, kui seda võimalust ei kasutataks – ka siis, kui on tegemist väga kurbade sündmuste meeldetuletamisega, nagu meie reedene tähtpäev, märtsiküüditamine. Kui võistlejad ja meediamehed võtavad Eestist kaasa selle teadmise, tuleb see maailmarahule kindlasti suureks kasuks," lisas katoliku preester.[10]

„Füüsilise vägivalla eel käib alati vaimne: küüditamise eel käis võimumeeste otsus vägivalda tarvitada. Nii ka jalgpallis: kui sportlane on enne mängu otsustanud, et ta vägivalda ei tarvita, siis ta seda ka ei tee. Usun, et head treenerid teevad selle oma meeskonnale selgeks ka siis, kui nad just Eestit ei külasta, kuid näide meie ajaloost annab õpetusele head lisa. Staadionil käivad küll ainult „minilöömingud" paari mehe vahel – fännide puhul mõnesaja vahel – pealegi lühikest aega, ent tuhandete inimeste küüditamine näitab, kui kaugele asi võib minna," ütles ta.[11]

Küsimusele, kellena Te ise end kõige rohkem tunnete ja kirjeldaksite, vastast isa Vello Salo järgmist: „Ennekõike tahaksin ikka olla inimene, kes on loodud teistest hoolima, mitte neid vihkama. Kahjuks leidub meie päevil veel palju neid, kes õhutavad vihkamist. Meie külalised on Uruguayst – staadionil küll meie vastased, aga mitte vaenlased, vaid kallid külalised."[12]

„Noh, seda poissi, kes jalgpalli ei mängi, ei loe mina normaalseks. Koolipõlves olin ma muidugi vutimees nagu kõik teised, hiljem olen ainult tribüünil osalenud. Ja õnneks mitte kunagi kaklemist näinud. Meil Eestis võetakse jalgpalli juba praegu tõsiselt ja mina soovin, et see jätkuks. Meeskonnamängudel on see suur eelis, et nad lausa sunnivad koostööle ega luba nö superstaaritseda. Koostöö vaimu on kogu maailmal vaja, Eesti pole siin mingi erand. Aus mäng, kus igaüks püüab anda oma parima, on vajalik nii poliitikas kui muusikas, nii

---

[8] Eesti Jalgpalli Liidu ametlikul YouTubi´i kanalil saab kaasa elada 2011. aastal toimunud maavõistlusele Eesti – Uruguay. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 02.05.2020.
[9] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.
[10] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.
[11] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.
[12] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.

parlamendis kui ärimaailmas. Õnne ja õnnistust õige kokkumängu õppimisel ja ettemängimisel!" rõhutas Salo jalgpalli olulisust nii Eestis kui maailmas.[13]

Piiskop Philippe Jourdan alustas Eesti misjonit vutiväljakul purustatud jalaluuga

Rooma-Katoliku Kiriku Eesti apostellik administraator piiskop Philippe Jourdan pärineb Prantsusmaa edelaosast Baskimaalt, Daxi linna lähedalt. Daxis on spordialadest aukohal ragbi ja selle mängimine pakkus ka isa Philippe´ile poisieas palju rõõmu. Ehkki temast ei saanud tippsportlast, mängis ta veel Pariisiski oma ülikooli meeskonnas kaasa. Tema huvi selle spordiala vastu pole kadunud tänase päevani, ka piiskopina vaatab ta ikka veel aeg-ajalt mõningaid mänge ja hoiab end Prantsusmaa meeskonna käekäiguga kursis.[14]

Kui isa Philippe 22. mail 1996. aastal värskelt paavsti esindajaks määratuna esmakordselt Tallinnasse saabus, siis läks ta esimese asjana ... jalgpalli mängima! Shnelli staadionil peetud pallilahing kujunes vastuoluliseks, kuid samas märgilise tähendusega sündmuseks.

Indrek Koff kirjutas piiskop Philippe Jourdani 60. juubeli puhul ilmunud elulooraamatus nii: „Autosõit Vilniusest Tallinnasse võtab päris palju aega, üks korralik tööpäev kulub selle tee läbimiseks kindlasti. Kui 22. mail pärale jõuti, oli sõitjatel juba korralik väsimus kontides. Ilm oli hall, jahe, vihmane. Kalleid külalisi oli tulnud vastu võtma väike seltskond kohaliku koguduse liikmeid. Ja esimese asjana pärast tervitamist ja tutvumist tehti isa Philippe´ile kummaline ettepanek: meil on õhtupoolikul plaanis jalgpalli mängida, kas tahaksite ka tulla?

Kui oled kuussada kilomeetrit autoga maha sõitnud ja väsinuna sihtpunkti kohale jõuad, siis kõlab niisugune kutse pehmelt öeldes ootamatult. Aga samas – mismoodi sa ikka ära ütled? Need on ju sinu oma koguduse liikmed, peaaegu nagu perekond, ja niimoodi tahavad nad sind saabumise puhul tervitada. Tuleb minna!

Kas nad mõtlesid, et jalgpall on parim võimalus teha nii, et prantslane ennast siin koduselt tunneks? Maailma jalgpalli valitses Prantsusmaa kuldne põlvkond: Zidane, Henry, Trezeguet, Anelka ja teised. Neid nimesid teadis tollal igaüks, kes vähegi spordi vastu huvi tundis. Võib-olla tõesti eeldati, nende tähtede kaasmaalane vajab jalgpallimängu nagu õhku ja et just sellega tuleb teda siin vastu võtta.

Prantslane ise jälle mõtles ilmselt, et niisugune tähelepanuavaldus näitab võõrustajate head tahet ja et vahest on ka eestlased suur jalgpallirahvas, ehkki ta seda reisi eel maad kuulates märganud ei olnud. Igal juhul tundus talle, et äärmiselt ebaviiskas oleks olnud keelduda.

Nõnda siis saadi Snelli staadionil kokku ja taoti jalgpalli, osalt viisakusest ja osalt lihtsast, siirast mängurõõmust. Meeskondlikel sportmängudel on lisaks see omadus, et need tekitavad hasarti. Kui juba mängima hakkad, siis paratamatult elad sisse ja võtad mängu iga hetkega aina tõsisemalt. Hobi korras, niisama oma rõõmuks mängijatel, muide, tekib sellega seoses ka rohkem vigastusi kui kutselistel sportlastel – ei osata ennast hoida. Omandatama jäänud oskusi (et amatööri oskused on ju tihtilugu, ütleme, tagasihoidlikud) kompenseeritakse hingestatud mänguga ja siis võib kergesti ette tulla, et tehakse vale samm, põrgatakse peadpidi kokku või saadakse muul viisil haiget.

Tolles legendaarses Snelli staadioni mängus tekkis ühe poole trahvikastis väravamaiguline olukord: võib-olla oodati nurgalööki, võib-olla andis keegi karistuslööki, võimalik aga, et trahvialasse tuli niisama tsenderdus. Igatahes hüppasid palli poole nii kaitsjad kui ka ründajad.

---

[13] Vello Salo: koostöö vaimu on kogu maailmal vaja. Eesti Jalgpalli Liidu koduleht. 23.03.2011.
[14] Indrek Koff. Argipäeva imed. Piiskop Philippe Jourdani lugu. Gallus. 2020.

Piiskop Philippe Jourdan (Olev Mihkelmaa)

Pallile ei saanud keegi pihta, küll aga tundis isa Philippe maandudes, et jala alla jäi midagi pehmemat kui staadionimuru. Hetke pärast selgus, et see oli olnud väravavahi jalg. Õnnetu kannataja, kusjuures, oli veel naisterahvas.

Esimese soojaga ütles väravavaht Ülle muidugi, et pole viga, jalg pole sugugi valus ja mängime aga edasi. Kui mänguvärin on sees ja keha kuumaks sporditud, siis ei pruugi tõepoolest valu eriti tundagi, aga kui mäng läbi sai, oli juba selge, et tuleb haiglasse sõita. Luumurd, sealjuures veel kehvas kohas, jalalabas, kus on palju väikesi luid ... Jalg pikaks ajaks kipsi.

Isa Philippe muidugi vabandas ette ja taha, sealsamas ja ka edaspidi, päris mitu korda. Ühe järjekordse vabandamise peale ütles vapper väravavaht: „Oh, ärge muretsege. Tegelikult olin ma juba mõnda aega mõelnud, et tahaks selle jalgpallimängimise ära lõpetada, aga mul ei olnud head ettekäänet.“

Kui isa Philippe selle kuulsusrikka päeva õhtul nuntsiusele rääkis, kuidas jalgpallimäng lõppenud oli, ütles too: „Tead, selle ühe mänguga oled sa siin Eestis kiriku heaks rohkem ära teinud kui mina viie aastaga.“ Lohutamisele vaatamata pisut õnnetu peavikaar pobises vastuseks: „Aga inimesel on minu pärast ikkagi luu katki ...“

Mille peale nuntsius lisas vaid: „Vaata lihtsalt, et seda liiga tihti ei juhtuks, katoliiklasi pole Eestis kuigi palju ...““.[15]

---

[15] Indrek Koff. Argipäeva imed. Piiskop Philippe Jourdani lugu. Gallus. 2020.

Ülempreester isa Andreas on jalgpallifänn, harrastusmängija ja kohtunik

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku ülempreester ja kirikuvalitsuse liige isa Andreas alias Kaupo Põld on pikka aega tegutsenud harrastusmängijana ning koos poegade Lauri ja Jüriga jalgpallikohtunikuna. Tema tütred Jaanika ja Anna mängisid tüdrukute sarjades FC Kuressaare eest.

Isa Andreas meenutas, et jõudis jalgpalli juurde 35-aastaselt kui perekond elas tema vaimulikuteenistuse tõttu Setumaal Värskas. Koos kaksikutest Lauri ja Jüriga hakkas palli togima ka perepea Kaupo kuna tundis, et vaimulikutöös on liiga palju seismist ja peab rohkem liikuma.

„Maakonna lipulaev oli Põlva Lootos, aga Värska oli number kaks ja seda meeskonda asusingi toetama. Värskas ja Kagu-Eestis on jalgpall ala number üks. Käisin meeskonnaga kaasas ja alati koos nn Muhu vilega, mis tegi jubedat häält. Kui seda puhusin, teati kohe, et Värska omad on kohale jõudnud. Jõudsin jalgpalli juurde alles 35aastaselt, sest minu lapsepõlvekoolis Kärlal oli populaarseim spordiala käsipall. Abikaasa Elvira mängis võrkpalli," sõnas ta.[16]

2004. aastal jõudis perekond tagasi Kuressaarde kui isa Andreas alustas töös seitsmes Saaremaa õigeusu koguduses. Kohe saabumise järel viis ta end kurssi kohalike jalgpalliasjadega ning temast sai üks aktiivsemaid FC Kuressaare fännklubi liikmeid. Ja seda loomulikult koos abikaasaga! Samuti tegutses ta asjaarmastajatest koosnenud FC Kure Unitedis, mis hõlmas endas mängijad politseinikest kuni punkariteni välja. Mõned aastad hiljem jäi meeskonna tegevus mängijate nappuse tõttu soiku ning isa Andreas läks kohtunikukursustele. Temas tekkis huvi, kas kriitika kohtunike suunas on alati õigustatud. Õpitu pani asjadele teise pilguga vaatama.[17]

Põld tunnistas, et pärast kohtunikukursuste lõpetamist ei julenud ta aasta jooksul ühtki mängu vilistada. „See polnud ka eraldi eesmärk, sest tahtsin lihtsalt asja seestpoolt tundma õppida. Nüüd olen tänu kohtunikuametile jalgpalliga pidevalt seotud." [18]

Õigeusu ülempreester on vilet puhunud naiste meistrivõistlustel, noorteliigades, suurtel ja väikestel karikavõistlustel, III ja IV liigas, rahvaliigas ja saalijalgpallis, samuti on ta tegutsenud Eesti Jalgpalli Liidu poolse mängu korraldusjuhi ja kohtunike vaatlejana Esiliiga mängudel. Seda hetkeni kui COVID-19 viirus 2020. aasta varakevadel Eestisse jõudis. „Viimasel ajal olen jalgpallist tagasi tõmbunud ning väldin koroonapandeemia tõttu kontakte, et preestritööd mitte löögi alla seada," ütles taas Värska kogudust teeniv isa Andreas ning nentis, et heitlikud ajad on Lõuna-Eesti harrastusjalgpalli tuntavalt räsinud. „Nii mõnedki siinsed Rahvaliiga võistkonnad on tegevuse lõpetanud ja see teeb kurvaks."

Oma mõtteid jalgpallimängu ja religiooni vaheliste seoste kohta vahendas isa Andreas 3. detsembril 2019 toimunud ajakirja Jalka konverentsil. Tema ettekanne kandis pealkirja „10 käsku ja jalgpall".

---

[16] Kaupo Põld: meie perele on tähtsad kirik ja jalgpall. Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 10/2011.

[17] Kaupo Põld: meie perele on tähtsad kirik ja jalgpall. Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 10/2011.

[18] Kaupo Põld: meie perele on tähtsad kirik ja jalgpall. Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 10/2011.

Isa Andrease ettekanne „10 käsku ja jalgpall“ ajakirja Jalka aastakonverentsil 3. detsembril 2019 A. Le Coq Arena Evald Saare nimelises konverentsikeskuses

EAÕK ülempreester isa Andreas (Kaupo) Põld Jalka konverentsil kõnelemas (Liisi Troska)

Ligi 3500 aastat tagasi võttis prohvet Mooses Siinai mäel Jumalalt inimkonna jaoks vastu kümme käsku kahel kivilaual. Kas ja kuidas sobivad need tänapäeva ühiskonda? Ja kuidas neid rakendada muutuva maailma igapäevaelus – nii kodus, tööl, aga ka jalgpalliväljakul ja tribüünil?

Eesti on üks usuleigemaid riike maailmas, aga südametunnistus on meil kõigil ja südametunnistuse järgi tuleks elada igal ajal ja igas ühiskonnas, ka meie väikesel Maarjamaal.

Ideaalis võiksidki kõik elada oma südametunnistuse järgi ja kõik olekski korras, aga paraku ei ela me ideaalses maailmas. Igapäevaelu vajab reegleid, et me asjadest ühtmoodi aru saaks. Liikluses on reeglid, et me ellu ja terveks jääksime. See kehtib ka jalgpallis – võistelda ei saa ausalt, kui pole reeglistikku, mida peavad kõik järgima.

Sisemine Jumala käsk on meie südametunnistus, aga väliseks on Jumala kümme käsku. Need on selleks, et kontrollida oma südametunnistust ja meie üldist seisundit – kas oleme õigel teel või mitte.

Kümme käsku on õpetus armastusest, esimesed neli käsku räägivad armastusest Jumala vastu ja järgnevad kuus käsku armastusest ligimeste vastu.

1. Mina olen Issand, Sinu Jumal; ärgu olgu sul teisi jumalaid minu kõrval.

2. Ära tee endale nikerdatud kuju ega mingisugust nägu ei sellest, mis taevas üleval, ega sellest, mis all maa peal, ega sellest, mis on vees maa all; ära kummarda nende ette ega teeni neid.

3. Ära võta Issanda, oma Jumala nime ilmaasjata suhu.

4. Mõtle hingamisepäeva peale: kuus päeva tee tööd ning tee ära kõik oma tegemised, aga seitsmes päev on hingamisepäev Issandale, sinu Jumalale.

5. Austa oma isa ja ema, et sa kaua elaksid maa peal.

6. Ära tapa.

7. Ära riku abielu.

8. Ära varasta.

9. Ära tunnista valet oma ligimese vastu.

10. Ära himusta oma ligimese koda, ära himusta tema naist, tema sulast ega ümmardajat, tema härga ega eeslit ega midagi, mis on ligimese oma.

1. käsu rikkumised on ateism (Jumala eitamine), ebausk, kergeusklikkus, paganlus (mitme jumala kummardamine), valeõpetused, usu salgamine, kui loodetakse enda ja inimeste peale rohkem kui Jumalale. Ei tohi „oma usku“ teise omast paremaks pidada. Mis usku sa ka ei oleks, sa ei tohi kellelegi kurja teha.

Jalgpalli kohta teame: ainult nii saab meeskonnas mängida, kui sa end teistest paremaks ei pea ja arvestad teistega.

2. käsk keelab kummardada loodut Looja asemel. Tänapäeva ebajumalad (iidolid) on pigem mitmesugused kired ja pahed. Inimene saab patu orjaks ja teenib teda kui isandat: liigsöömine, hoorus, rahaahnus, viha, kurbus, meeleheide, auahnus, ülbus. Neid ebajumalaid teenides unustab inimene Jumala ja oma ligimese. Selle käsu vastu on ka kirglik side kellegagi (isik, artist, sportlane vm), kellest tehakse iidol ja kellest satutakse sõltuvusse. Eeskuju võib olla nii halb kui ka hea.

Jalgpallis peaks olema rohkem häid eeskujusid ja neid tuleks rohkem esile tuua.

Ei tohi karta ka „halbu“ treenereid, sest vaid tühine osa kasvatusest tuleb väljastpoolt kodu; pigem tähtsustada peresuhteid ja kodust kasvatust – vanemaid ei saa lapsele asendada keegi. Kui kodused suhted on korras, ei saa ükski „halb treener“ lapse elu rikkuda. Treenerid peavad arvestama ka lapse koduse kasvatuse ja kultuuriga. Meie puhul eelkõige slaavi traditsioonide eripäraga. Treeneris tahetakse näha isakest või emakest oma lapsele, aga ta ei saa asendada kodu ja vanemaid.

3. käsk tuletab meelde, et ei tohi Jumala nime ilmaasjata nimetada, pühi asju labastada või rüvetada. Ka ei tohi halba öelda asjade kohta, mida teine pühaks peab (näiteks naisterahvast

alandada). Meie tsivilisatsiooni tulevik sõltub sellest, kuidas mehed ja naised omavahel läbi saavad. Tuleb vältida igasugust vastandumist. Ehk siis mitte provotseerida lahkhelisid, mis kipuvad võimenduma ja käest minema.

Ka ei tohiks halba esile kutsuda vandumise ja kurja sõnaga. Tuleb jälgida teadlikult, mis suust välja tuleb. Inimene peaks teadlikult kontrollima kogu oma tegevust.

4. käsk. Selleks et terve olla, tuleb järgida ka teatud reegleid. Inimese päev on jaotatud kolmeks: puhkus, töö ja „vaba“ (isiklik) aeg. Elu näitab, et palve aitab inimesel keskenduda ja ta jõuab rohkem, loodril möödub aeg nii, et ei jõua ei palvetada ega ka tööd teha. Kui tahad töös edasi jõuda, tuleb osata ka puhata ja vabal ajal head teha. „Andja käsi ei jää kunagi tühjaks!“

5. käsk. Vanemate käest oleme saanud elu, seepärast peame neid austama, millised nad ka ei oleks. Vanemaid tuleb austada nii ameti kui kogemuste poolest, sest meie elus loeb kogemus ja eluala staaž.

6. käsk: tapmine ehk elu võtmine teiselt (ka enesetapp) on raskeim patt. Enesetapp on „sülitamine“ oma vanemate ja Jumala peale. Muidugi on vahe, kas tapmine oli tahtlik või tahtmatu; ka sõnaga või mõttega võib tappa. Ka on süüdi see, kes soodustas tapmist või kallutas sellele.

Kahjulikud harjumused tapavad meid, lühendavad eluiga ja rikuvad tervist. Siia kuuluvad ka viha, kurjus, kaklused, kahjurõõm, kurja meeles pidamine, kättemaksuhimu, mitteandestamine jms. Vaimne tapmine (ahvatlemine, meelitamine kurjale) ei ole parem füüsilisest ja hävitab hinge.

Kõik asjad saavad alguse mõtlemisest, meie psüühikast ehk „kõrvade vahelt“. Kogu meie tegevus, sõnad ja mõtlemine oleneb sellest, kuidas seda oma vaimusilmas alustame.

Jalgpall kui hasartne spordiala võimendab inimese omadusi ja kalduvusi, sellel spordialal ei ole võimalik oma olemust varjata, vaid see tuleb varem või hiljem ikka välja – inimene näitab oma tõelist palet.

7. käsuga keelatakse patud perekonna vastu, hoorus, samuti ebapuhtad soovid ja mõtted. Ka teise abielu lõhkumine ja selle soodustamine. Igasugune reetmine lõhub kõigi osaliste elu, seda on peaaegu võimatu heastada ja üliraske andestada. Elus kehtib seadus, et mida külvad, seda lõikad. Ehk – kui teha teisele halba, tuleb see meile varem või hiljem tagasi.

Usaldust ei tohi kuritarvitada!

Peres võiksid olla ühised huvid ja ka näiteks ühine spordiala, mis ühendaks, et oleks millestki rääkida ja midagi teisega jagada.

8. käsu alla kuulub võõra vara omandamine. Röövimine, vargus, pettus, pistise võtmine, „meelehea“ andmine, maksudest kõrvalehiilimine, looderdamine, igasugu afäärid, mahhinatsioonid ja pettused. Selle käsu alla mahuvad ka vale, vassimine, silmakirjalikkus, meelitamine, pugemine, soov meeldida kõigile, sest sellega soovitakse omakasu saada. Siin kehtib sama seaduspärasus: kõik, mida teed, tuleb sulle omale tagasi. Võõra varaga omale ei ehita, varem või hiljem tuleb kõige eest maksta.

Endas tuleb kasvatada heldust, headust, töökust, ausust ja püüelda kõrgemate väärtuste poole. Sport annab selleks hea võimaluse.

Igasugused kokkuleppemängud ja sobi ei tee head ei osalistele ega alale. Muidu hea spordiala muutub vastikuks, kui halvad asjad hakkavad varjutama selle tõelist ja tegelikku sisu.

9. käsk ütleb, et ei tohi laimata oma ligimest, mitte ainult kohtus, vaid ka igapäevases elus. Kuulujutud, nende levitamine, liigne rääkimine, sulle usaldatud asjade väljalobisemine, ligimese oma juttudega raskesse olukorda panemine. „Minu keel on minu vaenlane!“ Sõna võib teha palju kasu, aga ka palju kahju. Selle käsu vastu eksime ka siis, kui nõustume teiste öelduga – sellega osaleme süüdistamise patus.

Kerge on hukka mõista, raske mõista. Vaid Jumal, kes teab nii minevikku, olevikku kui tulevikku, võib õiglaselt kohut mõista.

Jalgpallikohtunik saab kõige sagedamini riielda olukordades, kus tuleb kiirelt anda õigus kas ühele või teisele poolele. Miks see nii on? See on mõistetav just selle käsu valguses, kui tuleb valida, kellel on õigus. Üks saab õiguse, teine „jääb süüdi“. Ja sageli jääb mulje, et kohtunik „tunnistab valet“. Kuidas sa ka ei otsusta, teine pool ei ole ikka rahul. Aga kohtunikutöö kuulub jalgpalli juurde ja osaliste südametunnistus vaidleb tehtud otsusega veel kaua.

10. käsk keelab kadeduse, iga patt algab mõttest, millegi peale mõtlemisest. Algul inimene kadestab teist, edasi mõeldes tahab kadestamisobjekti endale ja kui ei pidurda oma mõtteid, siis viibki selle teoks. Kadedus (olgu siis selle põhjuseks varandus, talendikus, tervis vm) tapab meis armastuse ligimese vastu. Kadedal inimesel on raske suhelda teistega, teda rõõmustab vaid selle inimese mure ja kurbus, keda ta kadestab. Aga lõpuks hävitab kadedus ka inimese, kes selle pahe omale sisse laskis ja sellele vastu ei hakanud.

Jalgpalli puhul ei tohi meil ära kaduda usk sellesse alasse, igal rahval on oma eripära ja ka jalgpall on iga rahva oma nägu. Me usume, et hea tahtega tehes läheb meil asi veelgi paremaks. Parem on uskuda headusesse ja sellele oma ootused ja lootus rajada.

Mida tähendab siis see jalgpallihüüe „Me usume Eestisse!“? Eelkõige seda, et me ootame tulemusi, loodame meie oludes parimat ja anname igaüks sellesse oma panuse. Kokkuvõtvalt saab armastuse panna Kristuse sõnadesse – et mida sa ei soovi endale, seda ära tee ka teisele.[19]

Kuldar Kaljuste kuulutab Evangeeliumi jalgpallikeeles

Kuldar Kaljuste läks jalgpallitrenni kümneaastaselt ja mängis FC Kuressaare särgis kuni 28. eluaastani, Eesti Meistriliigas ehk Premium Liigas kogunesid tema arvele 68 mängu ning 5 väravat. Siis otsustas mees oma elus olulise muudatuse teha ning endisest tippmängijast sai baptistikiriku jalgpallimisjonär.

„Olen sündinud ja kasvanud luterlikus perekonnas. Lapsepõlvest saadik käisime koos vanematega igal pühapäeval Hageri kirikus. Mu vanemad nagu ka omakorda nende vanemad on pärit vennastekoguduste liikumisest, nad juhtisid nõukogude ajal põrandaalust kirikutööd.

[19] Kaupo Põld. 10 käsku ja jalgpall. Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 1/2020.

Minu ema oli üks põrandaaluse pühapäevakooli algatajatest ning kõik meie sünnipäevad olid tegelikult palvetunnid. Laste jaoks oli see muidugi jube igav, aga sellel ajal kasutati ära iga võimalust, et rääkida Jumalast," meenutas Tallinnas sündinud Kaljuste kirikuga tihedalt seotud lapsepõlve.[20]

„Käisin kirikus vanemate pärast. Mäletan, et nõukogude ajal jooksid pühapäeva hommikuti televiisoris kõige lahedamad lastefilmid, aga paraku ei näinud ma neist ühtegi. Ainult siis kui mõnikord harva kirikust puudusin," tunnistas Kaljuste.[21]

Teismeliseks saades tajus mees, et tal pole koguduses kohta. „Tundsin, et koguduses on inimesed, kes oskavad laulda, käivad laulukooris, mängivad pasunat, kõnelevad, viivad läbi korjandusi või jagavad lauluraamatuid. Igaühel oli oma ülesanne. Aga see polnud mina! Ma olin jalgpallur ja tundsin pühapäeviti süütunnet kui mul oli teenistusega samal ajal mäng. Pigem vaadati mulle altkulmu kui pidin jälle staadionile minema. Tundsin end ka ise patusena kuna käisin pühapäeviti jalgpalli mängimas," möönis ta.[22]

Baptistikirikusse jõudis Kaljuste 18-aastasena kui tutvus oma tüdruksõbra ja hilisema abikaasa Margaretiga. „Tema isa oli baptistikoguduste liidu president Helari Puu. Näitasin siis, et olen tubli poiss ja hakkasin nende kirikus käima. Ja seal hakkas Jumal mind kuidagi isiklikult puudutama. Ma ei taha öelda, et see kogudus oleks olnud kuidagi parem kui eelmine kogudus, vaid lihtsalt minu elukäik kulges niimoodi," rääkis Kaljuste.[23]

„Mu tüdruksõber läks vahepeal Ameerikasse õppima ja kui sealt saabus Eestisse pastor, kelle juures oli ta USA-s elanud, siis hakkas seesama pastor mulle erinevaid küsimusi esitama. Ta muudkui uuris ja puuris, mis mulle alguses üldse ei meeldinud. Käisin oma elus igasugustest asjadest läbi, jõudsin suhteliselt põhja. Lõpuks hakkasin mõtlema, et kuidas mina selline olen kui mu perekond on hoopis teistsugune. Leidsin, et tahan muutuda, kuid ei teadnud, mida teha. Otsustasin Ameerika pastorit usaldada ja jõudsin teda kuulates veendumusele, et Jumal pole pilvepealne patte andestav onu, vaid keegi, kes tahab sinuga igapäevaselt koos elada ning muudab sind iga päev paremaks ja rõõmsamaks. See oligi hetk kui leidsin Jumala. Olin 20- või 21-aastane kui vanemate usk muutus ka minu usuk. Sellest hetkest alates hakkasin rohkem Jumalat otsima ja olin koguduses aktiivsem liige," kirjeldas Kaljuste oma pöördumise lugu.[24]

Pühakiri ütleb, et inimene, kes leiab Jumala, avastab ka iseenda. Tulevane jalgpallimisjonär proovis mitmeid ameteid, kuid ei leidnud endale meelepärast. „Olin teinud erinevaid töid, töötasin erinevates turismifirmades kuna seda ala ma kunagi õppisin. Samuti olin neli aastat Hispaania suursaadiku autojuht. Kui varem olin ennast täis, enesekeskne ja ülbe jalkapoiss, kes arvas, et kogu elu käib tema ümber, siis nüüd tajusin, kuidas Jumal minuga töötab. Hispaania on kuningriik, mina olen tavaline eesti poiss ja ma tundsin pidevalt seda vahet. Näiteks olukorras, kus ma ei tohtinud kasutada sama peaust, millest suursaadik majja sisenes, vaid pidin minema ümber maja. Autos saadikut oodates oli mul palju aega, et Piiblit lugeda.

---

[20] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[21] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[22] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[23] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[24] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.

Lugesin Pühakirja ja kasvasin alandlikkuses. Need olid mu esimesed aastad, nö vundamendi ladumise aeg,“ mäletas Kaljuste.[25]

„Hiljem töötasin HRX-is müügimehena. Mul oli hea palk ja kõik oli hästi, meil oli juba kaks last, aga hommikuti tööle minnes sain aru, et kõik on äge, kuid see pole päriselt mina. Tundsin, et mul on Jumalalt teine kutse. Aga mis see võiks olla? Kogudustes ja kirikutes ringi vaadates hakkas silma, et eriti palju poisse seal ei näe, pigem on kohal palju tüdrukuid. Kui palju neid kooripoisse ikka on. Mõned muidugi on ja bändipoisid ka, aga minusuguseid, kes end süüdi tunnevad kui pühapäeviti teenistustel käia ei saa käia, polnud. Ameerika Ühendriikides käies kohtusin *Southern California Seahorses* nime kandva meeskonnaga – see oli kristlik tiim, kus poisid tulid kokku, tegid trenni, mängisid liigat, osalesid piiblitundides ja mängisid lisaks ka oma ülikooli võistkondade eest. Imestasin, et mis see veel on – kuidas sa paned kokku need kaks asja – kiriku ja jalgpalli - mis tegelikult ei tohiks koos käia kuna mõlemad on pühapäeval? Siis mõistsin, et just see võibki olla minu tee!“ kirjeldas Kaljuste oma kutsumuse avastamist.[26]

„Tahtsin USA-sse õppima minna ja saingi ülikooli sisse, kuid see jäi kahel aastal katki kuna mul polnud raha. Mõtlesin, et mis siis nüüd juhtus: Jumal näitab mulle sellise plaani kätte, aga paneb siis ploki ette. Siis korraga taipasin, et mul tuleb just Eestis midagi sellist tegema hakata. Läbisin erinevad noortelaagrid, kus asjaga lähemalt tutvusin,“ meenutas Kaljuste.[27]

Olulise tõuke jalgpallimisjoni sünniks andis 2009. aasta suvel Tallinnas toimunud Eesti ja Brasiilia koondiste vaheline maavõistlus. „Sain telefonikõne, milles öeldi, et Brasiilia koondis tuleb Eestisse ja nende kristlastest mängijad tahaksid kohtuda Eesti kristlastega, kes teevad jalgpallitööd. Kellelgi polnud aimu, kes sellist asja teeb, aga mulle helistati ja öeldi, et oleme kuulnud nagu sa tahad midagi sellist teha. Siis mõistsin, et asjad hakkavad arenema. Kui läksime brasiillastega kohtuma, siis tegin Kaka jaoks särgi kirjaga *I belong to Jesus*. Seljale trükkisin kirjakoha Apostlite tegude raamatust, mis käsib minna kuulutama Jumalat Jeruusalemmas ja Samaariamaal kuni ilmamaa otsani. Peale Eesti – Brasiilia mängu saime brasiillastega kokku, andsin särgi üle ja palusin nende abitreeneril Jorginhol Kakale edasi öelda, et see, et ta Tallinnas ära eksis, oli märgiline sündmus – äkki Jumal tahab talle selle kaudu midagi öelda? Ta võiks siia tagasi tulla, sest siin on palju eksinud hingi! Selliseid asju hakkas palju juhtuma ja ma ütlesin Jumalale, et kui Sa tahad midagi teha, siis mina olen valmis! Tulin töölt ära ja alustasin tegevust noorteühenduses KOMA. Hakkasime ise endale toetusi koguma. Kolisime Tartusse ning hakkasime seal jalgpallitööd arendama,“ kirjeldas Kaljuste otsustavat tõuget.[28]

---

[25] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[26] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[27] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[28] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.

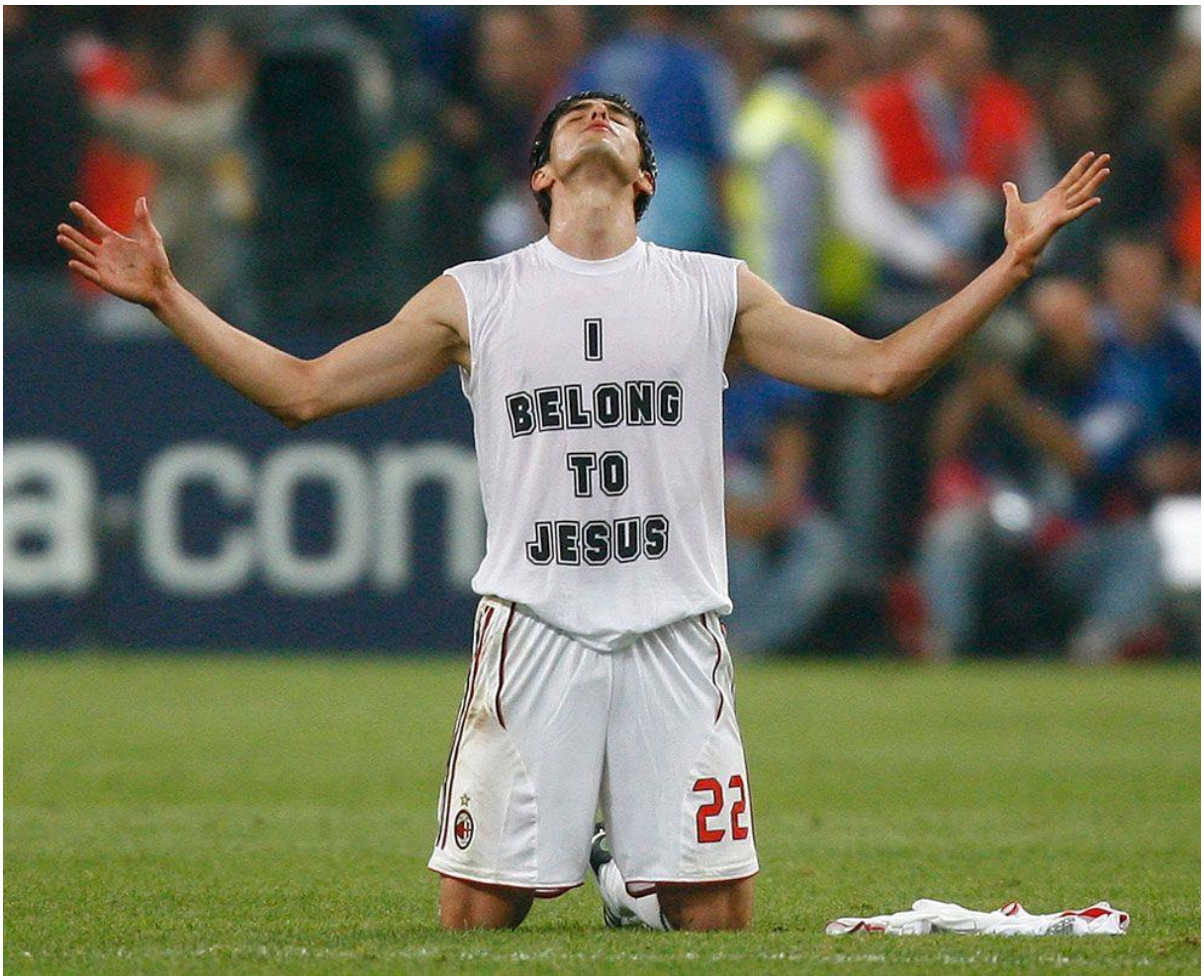

Brasiilia jalgpallitäht Kaka kandmas särki kirjaga „I belong to Jesus“ (internet)

Kuldar Kaljuste ja Jorginho Kakale kingitud särgiga (Kuldar Kaljuste erakogu)

Jalkamisjoni tagasihoidlik, kuid julge ja otsustav algus jääb 2010. aasta suvesse. Kuus noort meest sõitsid ringi mööda Läänemaa väikeseid asulaid ning püüdsid luua suhteid kohalike noorte kuttidega. Veedeti koos aega, mängiti palli, nauditi õhtusööki. Meeskond püüdis mõista, kuidas noored mõtlevad, mida vajavad. See oli paras seiklus oma lõbusate juhtumiste ning ka mõne närvekõditava seigaga.[29]

„Meie jaoks seisnes peamine küsimus selles, kuidas viia kogudus poisteni, kes ei tunne Jumalat ega tea üldse, mis kogudustes toimub. Tihtipeale me kogudustes ootame, et inimesed tuleksid meie juurde – mõned jõuavadki, aga paljud ei jõua. Aga kuidas tekitada vahepealne osa, et poisid leiaksid tee lihtsamini üles?“ selgitas Kaljuste jalgpallimisjoni algusaastate mõttesuunda.[30]

„Otsustasime, et tahame teha kristliku jalgpallilaagri, mille taga on kogudused ja nende inimesed tulevad samuti kohale kaasa teenima isegi juhul kui nad ei oska jalgpalli mängida, kuid oskavad kõike muud, mida poistel on vaja – keegi hoolitseks nende eest, keegi teeks süüa, keegi julgustaks, keegi teeks ennast väljakul lolliks, et poisid saaksid talle jalgade vahelt „ära teha“. Eesti poistel ei ole alati vanemat venda või head isa. Seevastu meil koguduses on palju selliseid mehi, kes on armastavad, toredad ja head inimesed. Seda olekski hea jalgpallipoitsele pakkuda. Ka minu jaoks olid vanemad härrad, kes mind tunnustasid ja julgustasid, väga olulised inimesed,“ nentis Kaljuste.[31]

„Esimese laagri plaanisime teha koos Lääne-Nigula luteri kogudusega. Valmistasime põhjalikult ette ja tegime varustuse ostmiseks suuri kulutusi, kuid ainult üks poiss pani end kirja ja me jätsime laagri ära. Tundsin, et Eestis niimoodi ei saa – kes sa oled, et lähed kutsud ja kohe poisid tulevad. Poisid on kinnised, nad ei julge tulla kui neil on ebamugav, lisaks suhtuvad nad võõrastesse umbusu ja eelarvamusega. Pidime midagi muutma. Küsisime endalt, mis meil on? Kui Pühakirja tsiteerida, siis viis leiba ja kaks kalakest. Meil olid jalgpallid, särgid ja kuus treenerit. Käisime läbi kõik Läänemaa väikesed külad ja linnad, mängisime väljakutel jalkat ja ootasime, kas keegi poistest tuleks. Mõnes kohas tuli üks poiss, mõnes kolm, mõnes kaks. Kuni jõudsime Ristile. Seal olid väljakul 11 poissi ja me mängisime nendega jalkat. Poisid olid avatud ja tundsid meie tegevuse vastu kohe huvi. Ütlesime, et me oleme valmis tulema iga nädal siia mängima, oleme kristlased ja soovime oma lugusid teiega jagada. Nii hakkasimegi igal nädalavahetusel kohal käima ning seeläbi leidsid paljud poisid Jumala ja tee kogudusse. Nad kutsusid omakorda sõpru ja tiim hakkas kasvama – alguses oli 12, aga aasta pärast juba 27 poissi, siis üle 30. Seejärel korraldasime esimese laagri ja seeläbi hakkas meie töö kasvama,“ kirjeldas Kaljuste jalkamisjoni sündi.

2014. aastaks oli rajatud juba viis jalgpallitööd. „Esmalt ütles Saku luteri kiriku kogudus, et me tahaks ka midagi sarnast teha. Samuti alustasime Kurtnas, hiljem Paldiskis, Märjamaal, Nõmmel ja Türil, lisandusid Tartu Kristlik Risttee Kogudus ja Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Tallinna Toompea Kogudus, viimases on jalgpallitöö eestvedajaks Paide Linnameeskonna endine kapten Timo Lomp. Tänaseks on juba üheksa kogudust jalgpallitööd tegemas, samuti on lisandnud uued spordialad *disc golf* ja *cross fit*,“[32] sõnas jalgpallimisjonär.

---

[29] Erki Tamm. Kuldar Kaljuste kuulutab evangeeliumi jalgpallikeeles. Teekäija 3/2016.
[30] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[31] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[32] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.

Eestis alguse saanud jalgpallitöö on tänaseks levinud Kesk-Euroopasse. „Noorteühendus KOMA kuulub rahvusvahelisse organisatsiooni *Josiah Venture*, mille kaudu aitasime käivitada treenerite koolitused ja sarnased jalgpallitööd Albaanias, Bulgaarias, Rumeenias, Tšehhimaal, Slovakkias, Ungaris, Ukrainas ja Moldovas. Huvitav on näha kultuuride erinevust: Eestit toimub üldjuhul vaikne kasv, seal lõunamaiselt kiire – korraga on koos palju treenereid ja pole ime kui kogunevad 16 meeskonda. Kõik toimub plahvatuslikult," iseloomustas Kaljuste erinevatest riikidest talletatud kogemusi.[33]

„2011. aastal arutlesime omavahel kuhu edasi liikuda ning milline võiks olla meie tulevikuvisioon. Arvasime, et umbes viie aasta pärast võiks meil olla 40 jalgpalli kogukonda. 2019. aastal oli neid Eestis ainult üheksa ja see tegi pisut nõutuks. Kuid hiljuti lugesime üle nii Eestis kui ka Ida- ja Kesk-Euroopa riikides tekkinud kogukonnad ja saime kokku täpselt 40!" rõõmustas Kaljuste.[34]

Kuldar Kaljuste perega (Kuldar Kaljuste Facebooki leht)

Tulevikku vaadates loodab Kaljuste viia jalgpallitöö uutesse kogudustesse, samuti näeb ta suurt potentsiaali tüdrukutele suunatud jalgpallitööde käivitamises. „Huvi on olemas igas piirkonnas, paraku on takistuseks naisjuhtide puudumine. Meestena saame küll treeninguid läbi viia, aga vaimulikus mõttes pole võimalik palju aidata – oleks imelik kui abielumees jagaks 15-aastase neiuga väga sügavaid isiklikke lugusid. Oleme tüdrukute jalgpallitöö eest aastaid palvetanud. Samuti oleme tähele pannud, et *skate park´*ides liigub palju noori, kellele

[33] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[34] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.

saaksime tähelepanu pöörata. Kogudustes tuntakse elavat huvi ka korvpalli vastu, kuid siingi on peamiseks takistuseks juhtide puudumine,“ sõnas Kaljuste.[35]

Jalgpallimisjonäridel küpseb idee käivitada üle-euroopaline EDGE Liiga, mis annaks erinevate riikide parimatele meeskondadele võimaluse omavahel mõõtu võtta ja tuttavaks saada. „ EDGE Liiga oleks UEFA Meistrite Liiga moodi ja pakuks osalejatele sarnaseid emotsioone, kuid teisel tasandil,“ arutles Kaljuste.[36]

Kaljuste on eriti tänulik Põhja-Iirimaa treenerile Allan Nixonile, kes on aastate jooksul olnud Eesti ja teiste riikide treenerite koolitamisel hindamatuks abimeheks.

Kui suudate Messi ära rääkida, siis võtke ta oma tiimi!

2015. aastal käivitasid Kaljuste ja Indrek-Eliel Tambek Koguduste Karika nime kandva saalijalgpalli ehk futsali turniiri, mille eesmärgiks on lisaks võistlusmomendile ja auhindade jagamisele koondada koguduste jalgpallihuvilisi inspireerimaks neid jõudma jalgpalli kaudu oma kohaliku piirkonna inimesteni sõnumiga Kristusest. [37]

Koguduste Karika juhtmõte pärineb apostel Pauluse kirjast efeslastele: „Teie jalgades olgu valmidus minna kuulutama rõõmusõnumit rahust!” (Ef 6:15)[38]

Koguduste Karika reeglitest lähtuvalt võivad osalevatesse võistkondadesse kuuluda nii mehed kui naised, nii lapsed kui täiskasvanud. Seejuures ei tohi kõik mängijad olla koguduse liikmed, vaid iga kogudus peab kaasama inimesi väljaspoolt. „Oleme osalejatele öelnud, et kui suudate Lionel Messi ära rääkida, siis võtke ta oma tiimi! Seeläbi aitame kogudustel vaadata väljapoole ja kaasata oma tegemiste juurde uusi inimesi,“ selgitas Kaljuste.

2019. aastal osales Õismäe Sportmängude Majas toimunud turniiril 24 võistkonda, seejärel jäi initsiatiiv COVID-19 pandeemia tingimustes uut algust ootama. [39]

Kristlaste sõpruskonna jalgpallimeeskond Tallinna FC Teleios

2018. aastal lõi Kaljuste koos baptistidest sõpruskonnaga jalgpalliklubi Tallinna FC Teleios. Klubi tutvustab end oma ametlikul Facebooki lehel kui missionaalse jalgpallitöö juhtide ja kasvandike kogukonda, kus luuakse võimalused ja väljakutsed meeste füüsiliseks ja vaimseks kasvuks Jeesuse Kristuse isikus oleva eeskuju poole. Ehk Apostel Pauluse sõnade kohaselt „saades täismeheks Kristuse täisea mõõtu mööda." (Filiplastele 4:13).[40]

Kaljuste võrdleb Eesti meistrivõistluste IV liigas pallivat FC Teleiost Hispaania *La Liga´*st tuttava Athletic Club de Bilbaoga: teatavasti palkab Baskimaa kuulsaim klubi oma ridadesse

---

[35] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[36] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[37] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[38] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[39] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[40] FC Teleiose ametlik Facebooki leht 28.10.2021

üksnes baski rahvusest jalgpallureid, sarnasel moel pakub FC Teleios mänguvõimalust jalgpallimisjonist välja kasvanud poistele. [41]

„Meie jalgpallitöö on eeskätt suunatud poistele alates 13. eluaastast. Kuna 12-aastastel on puberteedi ajal raske keskenduda, siis laseme neil olla. Seevastu 13-aastased on nagu noored mehed, valmis kuulama ja kaasa rääkima. Kui poisid saavad täisealisteks, lõpetavad kooli ja astuvad ellu, siis paratamatult saab nende jaoks ümber ka jalgpallitöös osalemise periood. Poisid kolivad teistesse linnadesse, et minna ülikooli või kaitseväkke. Ristil osaleb meie jalgpallitöös tänaseks juba neljas põlvkond – mitmed vanemad poisid on abiellunud ja saanud isadeks. Enamusel nendest poistest oma isa pole ja seetõttu on väga hingeülendav näha kuidas nad võtavad vastutust ja hoolitsevad oma perekondade eest,“ selgitas Kaljuste.[42]

Tallinna FC Teleiose meeskond 12. septembril 2021 Laagri staadionil (Kuldar Kaljuste)

[41] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[42] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.

„Loomulikult soovivad ka 18- ja 19-aastased noormehed jalgpalli edasi mängida, aga jalgpallitöös on seda koos oluliselt nooremate ja väiksemate poistega raske teha. Nii sündiski otsus luua FC Teleios – meie jalgpallitöö „esindusmeeskond“, millel on kohalikul tasandil üheksa „farmklubi“. Kõikidel jalkatööst välja kasvanud poistel on võimalik mängida FC Teleioses, samuti kõikidel treeneritel. Alates 2020. aastast anname ka kõikidele koguduste poistele, kes ei juhi, võimaluse meeskonnas mängida kuna soovime nendest juhte kasvatada. Nii ongi FC Teleiosest saanud kristlaste vaimne sisering,“ rääkis Kaljuste.[43]

2018. aastal startis FC Teleios jalgpalli Rahvaliiga B-tasandil, aasta hiljem osaleti juba A-tasandil ning mullu esmakordselt Eesti meistrivõistluste IV liigas. Kaljuste hinnangul on meeskonna tase korralik ning tulevikus ei peljata liigapüramiidis kõrgemale astmele tõusmist.[44]

Endise sõltlaste jalgpalliturniir Terves kehas Püha Vaim!

Alates 2018. aastast toimub Avatud Lootuse Fondi eestvedamisel jalgpalliturniir Terves kehas Püha Vaim, kuhu oodatakse osalema kõiki organisatsioone, kes igapäevaselt alkoholi- ja uimastisõltlastele abi osutavad.

18. septembril 2021 Lilleküla jalgpallihallis peetud turniiril osalesid kümme võistkonda: Taastõusmine, Päästearmee, Convictus, Living Israel, Lootuse Sild, Justiitsministeerium, Samaaria, Tallinna Vangla, Uus Põlvkond ja Päästearmee 2. Võitis Tallinna Vangla esindus.[45]

„Turniir annab ühiskonnale selge sõnumi: kui Justiitsministeerium ja Tallinna Vangla kõrvale jätta, siis koosnevad kõik ülejäänud meeskonnad 99 protsendi ulatuses endistest sõltlastest – meestest, kes olid varem ühiskonnas miinuseks, kuid täna töötavad üheskoos ja jagavad rõõmu!“ ütles turniiri peakorraldaja Avatud Lootuse Fondi juhatuse liige Viljam Borissenko.[46]

„Kuna Avatud Lootuse Fondi eesmärk on arendada ja parendada kristlikku rehabilitatsiooni alkohoolikutele ja narkomaanidele, siis näeme, et on vaja ka mitteformaalseid suhteid. Meil on seminare, kohtumisi asutustega, Ümarlaudu, personaalseid tegemisi jne. Fondi Ümarlauda kuuluvad 14 organisatsiooni, kes kõik on kristlikud ühendused ning tegelevad alkohoolikute ja narkomaanide rehabilitatsiooniga. Tervise Arengu Instituudi andmetel kannatab Eestis alkoholi liigtarbimise all umbes 10 000 naist ja üle 50 000 mehe. Ka süstivaid narkomaane on meie riigis üle Euroopa Liidu keskmise taseme. Meie visiooniks on kainem, tervem ja parem Eesti kodanik üksikisikuna ning Eesti tervikuna,“ selgitas Avatud Lootuse Fondi juhatuse liige Liis Borissenko. [47]

„See oli neli või viis aastat tagasi kui palvetasime ja mõtlesime, kuidas ühendada sportlikul, aga samas väga vaimulikul viisil rehabilitatsioonikeskusi ja selle valdkonnaga seotud ühendusi, uimasti- ja alkoholisõltlasi abistavaid organisatsioone ja kristlikke organisatsioone nii Eestist kui välismaalt. Jumala ilmutas end ja vastuseks oli „jalgpalliturniir“. See idee tundus alguses veider ja esmakordne, aga Jumala käes on kõik võimalik. Esimene turniir toimus 2018. aastal Kehras, võitjaks osutus Peetel Eesti, oma võistkondadega olid väljas viis

---

[43] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[44] Kuldar Kaljuste intervjuu Indrek Petersoole. 07.09.2021. Hotell Shnelli kohvikus.
[45] Avatud Lootuse Fondi koduleht 13.09.2021
[46] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021
[47] Liis Borissenko e-kiri Indrek Petersoole 13.09.2021

organisatsiooni. 2020. aastal toimus turniir Nike Arenal ja võitis Taastulemine,“ kirjeldas Viljam Borissenko endistele sõltlastele suunatud turniiri sünnilugu.[48]

Jalgpalliturniiril Terves kehas Püha Vaim 2021 osalenute ühispilt (Anna Andreas)

„Turniiri eesmärk on tuua valdkonnas tegutsejad kokku platsile ja veeta koos hea päev ning arendada suhteid, õppida üksteist tundma ja teha tulevikus koostööd. Koostöö oluline osa on koostegemine, sport, *fun* ja läbi eduelamuse arenemine – seda kõike pakub jalgpalliturniir ja selleks valmistumine. Oluline osa endiste sõltlaste taastumise teel on ka tervisesport, soovime ärgitada inimesi seda regulaarselt tegema. Kustume üles juba täna alustama treeningutega, et turniirilt rändkarikas koju viia,“ lisas Liis Borissenko.[49]

„Turniir kannab nime Terves kehas Püha Vaim. Sellega tahame toonitada, et sõltlaste jaoks on kõige olulisem kaineks saada ning sõltuvusest vabaneda, olgu selleks uimastid, alkohol või ravimid. Laiemalt võttes oleme kõik Kristuse ihu liikmed, oleme Tema keha. Kui oleme terved ja evime väärtusi, mida Jumal on õpetanud ja Jeesus kaks tuhat aastat tagasi välja elanud, siis me võime olla kindlad, et Püha Vaim tegutseb meie kaudu,“ ütles Viljam Borissenko.[50]

Turniiri suurtoetajaks on Eesti Jalgpalli Liit, kes lubas kahel viimasel aastal tasuta kasutada Lilleküla jalgpalliväljakuid ja jalgpallihalli ning toetas kohtunike, fotograafi ja auhindadega. „Meie eriti suur tänu kuulub Rahvajalgpalli osakonna juhatajale Teet Allasele,“ ütles Viljam

[48] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021
[49] Liis Borissenko e-kiri Indrek Petersoole 13.09.2021
[50] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021

Borissenko. Teiste peamiste partneritena on turniirile õla alla pannud Tallinna linn ja Eesti Kirikute Nõukogu.[51]

Korraldajate sõnul loodeti 2021. aasta turniir rahvusvaheliseks muuta ning sestap saadeti küllakutsed ka Soome, Rootsi, Läti ja Leedu sama valdkonna organisatsioonidele, samuti läks üks kutse Atlandi ookeani taha Floridasse. Paraku ei võimaldanud COVID-19 pandeemiast tingitud kaootiline olukord väliskülalistel kohale tulla, kuid järgmisel aastal proovitakse uuesti.[52]

Viljam Borissenko kinnitusel on endiste sõltlaste turniiril osavõtt tunduvalt olulisem kui võit. „Oleme kõik uued loodud, vana on möödas. Tore oli näha, kuidas Tallinna Vangla meeskonna eest mänginud vangivalvurid said väljakul kokku oma endiste hoolealustega, kes on Jumala abil oma elus uue lehekülje pööranud. Samas on kõikidel meeskondadel korralik võidujanu ja väljakul käivad kõvad pallilahingud," ütles ta.[53]

Võru praost ja Urvaste kirikuõpetaga Üllar Salumets edendab kohalikku vutielu

EELK Urvaste Püha Urbanuse kiriku õpetaja ja Võru praostkonna praost Üllar Salumets tegeleb vaimulikutöö kõrvalt ka Võrumaa jalgpalli edendamisega. Samuti on Salumets kaitseliitlane ning kuulunud Võru vallavolikogu koosseisu.

Urvaste koguduse õpetaja, Võru praost ja Antsla vutihing Üllar Salumets (Ülle Harju)

2021. aasta oktoobris alustas Salumets Antsla Lusti lasteaias jalgpallitreeningute läbiviimisel viiendat hooaega. Lisaks on ta olnud Rahvaliigas mängiva Antsla meeskonna eestvedajaks.

---

[51] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021
[52] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021
[53] Viljam Borissenko intervjuu Pereraadio Hommikuprogrammile 15.09.2021

„Antsla treeningutelt on läbi käinud ligi 50-60 poissi, paljud neist jätkavad mängimist Võru FC Helioses. Hiljuti laulatasin noormehe, kes on kiriku liige ning samuti jalgpallitreeningutel kaasa löönud. Enne jõule räägime jalgpallitreeningutel Jumalast, samuti on suuremad kirikupühad jalgpalliga seotud," ütles Salumets.

Noorpõlves tegeles Salumets peaajslikult kergejõustiku ja korvpalliga ning õppis Võru Spordikoolis. Samuti töötas ta tänaseks suletud Kurenurme koolis kehalise kasvatuse õpetajana. [54]

Indrek Petersoo teadustas 2018. aastal nii UEFA Superkarikat kui paavsti Missat

Käesoleva kolmeosalise kirjatüki autor Indrek Petersoo töötab alates 2002. aasta kevadest Tallinna FC Levadia pressiesindajana ning on FCI Levadia kodumängudel teadustaja. Varem on ta täitnud ja klubi arendusjuhi ja FC Levadia Jalgpallikooli tegevjuhi ülesandeid.

Samuti on Petersoo TV3 Spordi (varem Viasat Sport Baltic) jalgpalli- ja jäähokikommentaator, seda alates kanali loomisest 2009. aasta jaanuaris. Alates 2021. aasta septembrist kommenteerib Petersoo voogedastusplatvormil Viaplay Saksamaa Bundesliga kohtumisi.

Petersoo ristiti Rooma-Katoliku Kiriku Peeter-Pauli Katedraalis 2012. aasta paasaööl piiskop Philippe Jourdani poolt. Aastate jooksul on ta aidanud Rooma-Katoliku Kiriku Tallinna Peeter-Pauli kogudust suurpühade Missade ja tähtsündmuste fotografeerimisel ning ürituste modereerimisel. Alates 2017. aastast toimetab ta Pereraadios vestlussaadet „Laudate Dominum", mis tutvustab Rooma-Katoliku Kirikut Eestis läbi Eesti katoliiklaste ja nende isiklike lugude. Petersoo on isa Vello Salo autobiograafilise elulooraamatu „„Siin Vatikani Raadio!" Vello Salo lugu" ning Einar Laigna elulooraamatu „In Manibus Portabunt. Kätel kantud. Einar Laigna lugu" toimetaja.

Indrek Petersoo UEFA Superkarika mängul 2018. aasta augustis (erakogu)

[54] Üllar Salumetsa telefoniintervjuu Indrek Petersoole 24.09.2021

2018. aastal oli Petersoo nii 15. augusti Lilleküla staadionil toimunud UEFA Superkarika finaalkohtumise Real Madrid CF – Club Atlético de Madrid kui 25. septembril Vabaduse väljakul korraldatud paavst Franciscus I poolt pühitsetud Püha Missa eesti- ja ingliskeelne teadustaja.

Indrek Petersoo abikaasa Juta töötab Eesti Jalgpalli Liidu Rahvajalgpalli osakonnas, varem oli ta Peeter-Pauli koguduse asjaajaja. Nende poeg Jürgen on FC Levadia Jalgpallikooli noormängija ja jalgpallikohtunik ning Peeter-Pauli koguduse ministrant. Kogu Petersoode perekond on katoliiklased.

Tallinnat külastades sai paavst Franciscus kingituseks FCI Levadia esindusmeeskonna mängijate autogrammidega särgi. Fotol Vladimir Voskoboinikov (vasakul) ja Indrek Petersoo. Särk anti paavstile üle Pirita kloostris. (FCI Levadia)